

Lærerveiledning til Bjørnholt vgs

Mål med opplegget:

Å vekke elevenes interesse for skjønnlitteratur:

- ✓ gjennom at elevene utforsker tekstene
- ✓ gjennom at elevene setter ord på sin personlige leseopplevelse
- ✓ gjennom at elevene diskuterer temaer som tas opp i teksten og får innsikt i andre menneskers tanker og livsbetingelser
- ✓ gjennom at elevene reflekterer kritisk over tekstenes påvirkningskraft og troverdighet, og opptrer etisk og reflektert i kommunikasjon med andre
- ✓ gjennom at elevene bruker skjønnlitterære tekster som inspirasjon og modell for egne tekster

Før lesing:

I denne diktsamlingen blir du kjent med Nawal og Sergio som går på Bjørnholt videregående skole, sørøst i Oslo. Storsamfunnets forventninger står i kontrast til familienes, og mye står i kontrast til egne forventninger om livet. Ting er beinharde, vonde, håpløse, håpefulle, fine og enkle. Det er en diktsamling om å vokse opp, samhold, familie, kriminalitet, å finne sin plass, å bli forlatt, elsket, og om prøving og feiling.

Forfatteren selv tilegnet diktsamlingen moren og alle østkantens minoriteter.

Forslag til klassesamtale

- Hva er et *flerkulturelt* samfunn? Kom med eksempler på hva som skaper et *mangfoldig* samfunn.
  - Hva er *tilhørighet*? Kan tilhørighet skape konflikt mellom *kulturer*?
  - Hva er *identitet*? Hva tenker du om din egen identitet? Er det mulig å være seg selv fullt ut? Er det mulig å forstå et annet menneske fullt ut? Henger tilhørighet og identitet sammen? Forklar.
  - Hvordan er disse nøkkelordene forbundet med identitet: *nasjonalitet, minoritet, oppvekst, hvor du bor*.
  - Hva ligger det i begrepet *krenkelseskultur*? Kom med forslag til definisjon, gjerne skriftlig.
  - Kan du definere *rasisme*? Hva er det?
  - Hva er det første du tenker på når du hører begrepet *dikt*? Fortell og begrunn.
  - Hva kjennetegner sjangeren *lyrikk*? Hvilke begreper bruker vi for å tolke lyrikk som er annerledes fra roman- og novelletolkning? Er lyrikk bare én ting? Ja? Nei? Forklar.
- Se deretter sammen på bokomslaget og snakk om tittelen. Det kan være en fordel om elevene summer i grupper før dere løfter dette i plenum.

– Hva legger dere merke til når dere ser på forsiden? Synes dere at omslaget uttrykker en bestemt stemning eller følelse? Hvilke andre ting i/på bildet legger dere merke til? Ser dere noen sammenhenger mellom forsiden og tematikken i diktsamlingen?

– Hva tenker dere når dere leser tittelen på boka?

– Hvilke forbindelser ser dere mellom tittelen og forsidebildet?

Til slutt kan dere snakke om hvilke forventninger dere har til utdraget.

Underveis:

To alternativer. Velg enten ett av dem, eller begge. Dette utdraget er verdt å bruke tid på.

1.

– Velg ett av diktene og les med blyant i hånda.

Se på formen på diktet: strofer, verselinjer, rim og rytme. Se på motiv i diktet, hva er det konkrete og ytre som skjer? Hva er tema i diktet, hva handler det egentlig om? Hvilke språklige virkemidler finner dere (sammenlikninger, metaforer, symboler, kontraster, gjentakelser, bokstavrim og allusjon)?

Marker verselinjer du synes er fine og som får deg til å tenke.

2.

Les hele utdraget fra diktsamlingen, enten stille for deg selv eller les det høyt for noen. Øv deg gjerne på å resitere dikt ved å ta opp mens du leser. Å fremføre dikt krever litt god tid og en annen ro enn å lese faglitteratur eller romaner. Les med litt pauser, stopp opp og forsøk å gi liv til ordene mens du leser. Vær i teksten med «hele deg». Prøv deg fram med litt ulike sinnsstemninger: Lun, sint, bestemt eller usikker. Endrer diktene karakter ut fra hvordan du leser dem?

For inspirasjon, se [denne](#).

Etter lesing:

1.

I læringspar som har valgt samme dikt:

– Hva er motivet i diktet?

– Fortell om diktets form.

– Hvilke virkemidler fant dere som er mest framtrødende i diktet?

– Hva mener dere er tema og budskap?

– Hva synes dere om diktet?

2.

Individuelt

Hvilke inntrykk sitter du igjen med? Stemmer inntrykket med forventningene du hadde før du leste?

Klassesamtale:

Etter at elevene først har jobbet individuelt eller i små grupper med å formulere sin egen leseopplevelse og deretter prøvd ut og kanskje reformulert disse tankene i en mindre og trygg setting, kan elevene snakke i hel klasse.

For å få til litterære samtaler som utvikler elevenes leseglede og engasjement for litteratur, er det ofte en fordel å ta utgangspunkt i den personlige leseopplevelsen til elevene. Begynn derfor gjerne med spørsmål som: «Hva handlet dette om?» eller «hva skjedde her?» og la samtalen utvikle seg ved å formulere åpne og autentiske spørsmål som bygger videre på elevenes svar – da opplever elevene at leseopplevelsene deres blir hørt og tatt på alvor.

Videre kan følgende spørsmål brukes i samtale om utdraget fra diktsamlingen:

- Hva lærer dere om Sergio?
- Hva lærer dere om Nawal?
- Hvordan ser dere for dere rommet i diktet *biologien*?
- Hva er en konspirasjonsteori?
- Hva betyr linja «brekker meg på do»? Hva er sammenhengen mellom den og forrige linje?
- Hvordan blir man «monotypisk»?
- Hva betyr det å være «streber»?
- Hvorfor har forfatteren gjort et poeng ut av at fleeepleddet i *kl. 02:15* er av samme fargen som himmelen?
- Hva er «Eurabia», slik det skrives om i *jeg får deltidsjobb på Burger King*?
- Hva mener kunden med «dere tar over»? Hvem er «dere» i hans syn? Og hvem, for ham, er «vi»?
- Vil du definere kundens utspill som rasistiske? Forklar.
- Hvem er «vi som bygget landet»? Hva betyr det å bygge et land?
- Hva tenker du om motsvaret, som starter på linja «men faren min»? Er det kraft i det? Hva er kraften? Hva mener fortellerstemmen egentlig?
- Hvorfor akkurat «Hemsedal» som arv? Kunne forfatteren valgt andre identitetsmarkører for å få fram det samme poenget? Slottet, kanskje? Eller brunost? Og hva er egentlig poenget? (Bruk gjerne litt tid ekstra på denne, da denne linja kanskje er et forsøk å illustrere avstand mellom ulike folk i Norge.)
- Diktet *supermuslim* beskriver en *konvertitt*. Hva vil det si å være en konvertitt? Og hva syns fortelleren om denne kvinnen? Hvor i diktet kommer synspunktet tydelig fram?
- Hva har skjedd i *Safiya*? Hvorfor nevnes villa på Bygdøy?
(Lærer: Avstand mellom øst-vest, to ulike kulturer møtes, eventuelt kræsjer. På Bygdøy er hun utenfor, hun er eksotisk og spennende for denne megleren? De bor i samme by, men i to forskjellige verdener)

- I *tolv fuckings kilo* går det fryktelig galt. Hva skjer? Og hva kommer til å skje med «kompisen vår fra klasse 3ST2»?

- *straffelovens § 231* har en drømmende karakter. Men drømmen er kanskje et mareritt fra virkelighetene? Hvor foregår det? Hva beskriver det? Håp? Håpløshet? Anger? Nostalgi? Frykt? Alle? Forklar.

- Hvor i *Ahmed kommer innom* er det tegn på å føle at man ikke passer inn noe sted?

- Samholdet i *skinna* skinner godt igjennom. Hva slags følelser får diktet fram?

- Hva slags tanker gjør du om moren? Er hun redd for sønnen sin? På hvilken måte viser hun det?

- Hva er det de andre gutta forstår?

- Hva ender diktet med?

- Om du skulle satt en farge, eller kanskje flere, på diktet, hvilke ville det vært?

- Hvordan beskrives forholdet mellom mor og far i *mor*?

- Hvorfor spiste de middag av papptallerkener da «jeg» var barn?

- Kan dette diktet være et stikk mot faren? På hvilken måte?

- Hva med farsfiguren i *familie*?

- Hva er å løpe track?

- Lag en liste med det dere tenker er gjennomsnittlige talenter. Begrunn valgene deres.

Vurderende klassesamtale

– Hvordan var det å lese dette utdraget?

– Var den lett å lese eller vanskelig å lese?

– Hva synes dere om tematikken som ble tatt opp i boka? Utenforskap, identitet, å bli forlatt, kriminalitet, oppvekst.

– Hvordan svarte boka til forventningene dere hadde før dere begynte lesingen?

–Hva syns dere om diktformen? Altså om måten teksten/diktene er skrevet.

Gruppeoppgave – lag spørsmål til utdraget

Sett elevene i grupper på 3-4 og be dem lage en felles liste med spørsmål til utdraget. For at det skal være en så fri og åpen oppgave som mulig, forsøk å ikke avgrense med antall spørsmål. Si heller at de skal komme med så mange spørsmål som mulig innenfor en viss tidsramme (15, 20, 30 minutter, etc.). Oppmuntre elevene til å stille spørsmål om ting de faktisk lurer på og som de tenker det går an å svare langt på (prøve å unngå for mange ja/nei-spørsmål).

Alternativt kan noen av elevene også lage faktaspørsmål fra utdragets innhold som de tror de andre i klassen kan klare å svare på.

Når de har jobbet ut tiden kan gruppa dele spørsmålene sine med resten av klassen. Eventuelt kan du samle inn alle spørsmålene og lage en liste, redigere den og dele den ut tilbake til

elevene. En ekstra oppgave du da kan gi dem som en del av etterarbeidet er å svare på spørsmålene med hele setninger. Kanskje som hjemmearbeid?

Videre:

- Les hele diktsamlingen *Bjørnholt vgs* høyt i klassen.
- La deg inspirere til å skrive et dikt om utfordringer som man kan møte på ved egen identitet.
- Finn ut mer om forfatteren Sarah Zahid og lag en presentasjon. Det kan enten være i form av en presentasjon for klassen med digitale hjelpemidler, en podcastsamtale i grupper eller par hvor dere snakker om henne, hennes synspunkter og forfatterskap, eller du kan skrive en biografisk tekst om henne.
- Finn ut mer om Bjørnholt vgs. Om du går på Bjørnholt, eller en annen videregående skole i Norge, grei ut om hvordan det er. Hva er din opplevelse av skolen din? Er det noe spesielt ved den, som gjør den unik? Positive/negative sider.
- Diskuter påstanden: *Ved at man er innenfor ett sted, er man utenfor alle andre steder.* Stemmer det? Kan man ha tilhørighet i flere leirer? Fortell. Hva gjør deg «innenfor»? Eventuelt utenfor? Hva er din identitet? Hvilke *identitetsmarkører* har du? Hva gjør deg til deg?